TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2009. gada 23. aprīlī *

Lieta C-509/07

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Tribunale di Bergamo* (Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2007. gada 4. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2007. gada 21. novembrī, tiesvedībā

Luigi Scarpelli

pret

NEOS Banca SpA.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs P. Janns [*P. Jann*] (referents), tiesneši M. Ilešičs [*M. Ilešič*], A. Ticano [*A. Tizzano*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*] un E. Levits,

* Tiesvedības valoda — itāļu.

ģenerāladvokāts J. Mazaks [*J. Mazák*],
sekretāre R. Šereša [*R. Šereš*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 11. decembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— L. Skarpelli [*L. Scarpelli*] vārdā — F. Mafetini [*F. Maffettini*] un Dž. Poci [*G. Pozzi*], *avvocati*,

— *NEOS Banca SpA* vārdā — S. Bekari [*S. Beccari*], *avvocato*,

— Itālijas valdības vārdā — R. Adams [*R. Adam*], pārstāvis, kam palīdz V. Ferante [*W. Ferrante*], *avvocato dello Stato*,

— Vācijas valdības vārdā — M. Lumma [*M. Lumma*] un J. Kempere [*J. Kemper*], pārstāvji,

— Ungārijas valdības vārdā — J. Fazekaša [*J. Fazekas*], R. Šomšiča [*R. Somssich*] un K. Borveļģi [*K. Borvölgyi*], pārstāves,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — L. Pinjataro-Nolina [*L. Pignataro-Nolin*] un V. Vills [*W. Wils*], pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 1986. gada 22. decembra Direktīvas 87/102/EEK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz patēriņa kredītu (OV 1987, L 42, 48. lpp.) 11. panta 2. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp L. Skarpelli [*L. Scarpelli*] un *NEOS Banca SpA* (turpmāk tekstā — "*NEOS Banca*") par kredītlīguma noslēgšanu nolūkā nopirkt automašīnu, kura nekad nav tikusi piegādāta.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

3 Direktīvas 87/102 preambulas divdesmit pirmajā apsvērumā ir noteikts:

"tā kā attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, ko patērētājs ar līgumu apņēmies nopirkt uz kredīta, patērētājam vajadzētu vismaz turpmāk noteiktajos apstākļos attiecībā pret kredīta devēju būt tiesībām, kuras papildina viņa parastās līgumtiesības pret kredīta devēju un pret preču piegādātāju vai pakalpojumu sniedzēju; tā kā iepriekšminētie apstākļi ir tādi, ka kredīta devējam un preču un pakalpojumu piegādātājam ir iepriekš noslēgts līgums, saskaņā ar ko kredīta devējs izsniedz kredītu šī piegādātāja patērētājiem ar mērķi ļaut iegādāties preces un pakalpojumus no šī piegādātāja".

4 Šīs direktīvas preambulas divdesmit piektajā apsvērumā ir paredzēts:

"tā kā dalībvalstīm vajadzētu varēt paturēt vai pieņemt stingrākus pasākumus, lai aizsargātu patērētāju, ievērojot Līgumā paredzētās saistības, jo šī direktīva nosaka dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu, kas attiecas uz patēriņa kredītu, zināmu tuvināšanu un noteiktu patērētāju aizsardzības līmeni".

5 Šīs direktīvas 11. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Dalībvalstis nodrošina, ka kredītlīguma esamība nekādi neietekmē patērētāja tiesības attiecībā pret to preču vai pakalpojumu piegādātāju, kas iegādāti ar šādu līgumu, gadījumos, kad preces vai pakalpojumi nav piegādāti vai sniegti vai arī citādi neatbilst līgumam par to piegādi.

2. Ja,

a) lai nopirktu preces vai saņemtu pakalpojumus, patērētājs noslēdz kredītlīgumu ar personu, kas tos nepiegādā;

un

b) kredīta devējam un preču un pakalpojumu piegādātājam ir iepriekš noslēgts līgums, saskaņā ar ko kredīta devējs izsniedz kredītu šī piegādātāja patērētājiem preču un pakalpojumu iegādei no šī patērētāja;

un

c) šā punkta a) apakšpunktā norādītais patērētājs iegūst kredītu, ievērojot šo iepriekš noslēgto līgumu;

un

d) kredītlīgumā minētās preces vai pakalpojumi nav piegādāti vai ir daļēji piegādāti vai arī neatbilst līgumam par to piegādi;

un

e) patērētājs izmantojis tiesiskās aizsardzības līdzekļus attiecībā pret piegādātāju, bet viņam nav izdevies iegūt apmierinošu rezultātu, uz ko viņam ir tiesības,

patērētājam ir tiesības izmantot tiesiskās aizsardzības līdzekļus attiecībā pret kredīta devēju.

Dalībvalstis nosaka to, cik lielā mērā un ar kādiem nosacījumiem, šie tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir īstenojami."

Valsts tiesiskais regulējums

6 2005. gada 6. septembra Likumdošanas dekrēta Nr. 206 (2005. gada 8. oktobra *GURI* parastais pielikums Nr. 235) 42. pantā ir noteikts:

"Ja preču piegādātājs vai pakalpojumu sniedzējs nav izpildījis līgumu, patērētājam, kuram nav izdevies iegūt apmierinošu rezultātu, ir tiesības izmantot tiesiskās aizsardzības līdzekļus attiecībā pret kredīta devēju, ievērojot piešķirtā kredīta robežas, ar nosacījumu, ka ar līgumu kredīta devējam vienīgajam ir tiesības piešķirt kredītus piegādātāja klientiem. Šī atbildība attiecas arī uz trešām personām, kurām kredīta devējs ir cedējis no kredītlīguma izrietošās tiesības."

7 Iesniedzējtiesa tomēr norāda, ka saskaņā ar Itālijas judikatūru patērētāja pieprasītās tiesības nav atkarīgas no tā, vai starp kredīta devēju un piegādātāju ir noslēgts ekskluzivitātes līgums.

Pamata prāva un prejudiciālais jautājums

8 2003. gada 20. jūnijā L. Skarpelli, pircējs, kurš, lai nopirktu *Audi* A41900 TD markas automašīnu, vērsās pie pārdevēja, kas ir sabiedrība *Autobrembate*, kura pieder Brioli Duilio [*Brioli Duilio*], kopā ar šīs automašīnas pirkuma līgumu parakstīja pārdevēja iesniegtu veidlapu par lūgumu saņemt aizdevumu *Finemiro SpA*, kura tiesības pārņēma *NEOS Banca* — kredīta aizdevēja.

9 L. Skarpelli ar čekiem, kuri izdoti uz Brioli Duilio vārda, samaksāja EUR 10 000 un papildus jau samaksātajiem EUR 10 000 saņēma aizdevumu EUR 19 130 apmērā. Viņš minētajai kredītiestādei uzsāka atmaksāt šo piešķirto kredītu, katru mēnesi maksājot EUR 402.

10 Pēc tam, kad L. Skarpelli 24 mēnešos bija atmaksājis EUR 9648, neskaitot EUR 130 apkalpošanas maksu, viņš pārtrauca maksāt ikmēneša maksājumus, jo viņam vēl joprojām nebija piegādāta automašīna.

11 *Finemiro SpA* nosūtīja L. Skarpelli paziņojumu par pienākumu nomaksāt atlikušo maksājumu EUR 15 678,38 apmērā un procentus.

12 Pēc tam sabiedrība *Autobrembate* tika atzīta par maksātnespējīgu, un L. Skarpelli iegādātā automašīna viņam nekad netika piegādāta.

13 L. Skarpelli pārsūdzēja šo paziņojumu par pienākumu veikt maksājumu, norādot, ka viņam nav jāmaksā vēl nesamaksātie maksājumi. Turklāt viņš *NEOS Banca* pieprasīja atmaksāt EUR 9778, kas jau bija samaksāti mēneša maksājumu veidā, pieskaitot klāt likumiskos procentus un monetāro pārvērtēšanu.

14 *NEOS Banca*, apstrīdot L. Skarpelli prasības, vērsās tiesā, pamatojoties uz to, ka Direktīvas 87/102 11. pantā ir paredzēts, ka kredīta devējs ir atbrīvots no atbildības visos gadījumos, kad izbeidzas starp kredīta devēju un piegādātāju esošās ekskluzīvās attiecības.

15 *NEOS Banca* šajā sakarā ir atsaukusies uz valsts un Kopienu tiesību normām, it īpaši 2005. gada 6. septembra Likumdošanas dekrēta Nr. 206 42. pantu, uzskatot, ka gadījumā, kad finansējums tiek piešķirts attiecībās, kuras nav ekskluzīvas, patērētājam nav tiesību vērsties pret kredīta devēju, jo šāda iespēja ir tikai gadījumā, kad finansējums tiek piešķirts ekskluzīvu attiecību esamības gadījumā.

16 Nav strīda par to, ka starp *NEOS Banca* un sabiedrību *Autobrembate* nav ekskluzīvu attiecību.

17 *Tribunale di Bergamo* uzskata, ka, ņemot vērā Direktīvas 87/102 divdesmit pirmajā apsvērumā norādīto, nav skaidrs, ka ekskluzīvu attiecību esamība ir obligāts nosacījums, lai patērētājam tiktu piešķirtas plašākas tiesības.

18 Šādos apstākļos *Tribunale di Bergamo* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālo jautājumu:

"Vai Padomes Direktīvas 87/102/EEK 11. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādā nozīmē, ka starp pārdevēju un kredīta aizdevēju noslēgtā vienošanās, pamatojoties uz kuru vienīgi šis kredīta aizdevējs piešķir kredītu šī pārdevēja klientiem, ir obligāts nosacījums, lai

patērētājam būtu tiesības vērsties pret kredīta devēju — ja pārdevējs ir lauzis līgumu — arī tad, ja tiesības, kuras patērētājs prasa, ir a) tikai izbeigt kredītlīgumu; vai b) izbeigt līgumu un līdz ar to atmaksāt kredītiestādei samaksātās summas?"

Par prejudiciālo jautājumu

19 Uzdodot šo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai starp kredīta devēju un piegādātāju ir jābūt ekskluzīvām attiecībām, lai patērētājs varētu vērsties tiesā pret kredīta devēju gadījumā, kad pārdevējs nav izpildījis savus pienākumus. It īpaši *Tribunale di Bergamo* jautā, vai šāds nosacījums ir obligāts kredītlīguma izbeigšanas gadījumā un gadījumā, kad tiek prasīts atmaksāt kredītiestādei jau samaksātās summas.

20 Attiecībā uz Direktīvas 87/102 mērķiem no tās apsvērumiem izriet, ka tās pieņemšanai ir divi mērķi — nodrošināt, pirmkārt, kopējā patēriņa kredītu tirgus izveidi (trešais, ceturtais un piektais apsvērums) un, otrkārt, aizsargāt patērētājus, kuri ir paņēmuši šādus kredītus (sestais, septītais un devītais apsvērums) (2000. gada 23. marta spriedums lietā C-208/98 *Berliner Kindl Brauerei*, *Recueil*, I-1714. lpp., 20. punkts, un 2004. gada 4. marta spriedums lietā C-264/02 *Cofinoga*, *Recueil*, I-2157. lpp., 25. punkts).

21 Šajā sakarā minētās direktīvas 11. pantā, pirmkārt, ir paredzētas patērētāja tiesības izmantot tiesiskās aizsardzības līdzekļus attiecībā pret kredīta devēju gadījumā, kad nav pilnībā vai ir tikai daļēji izpildītas attiecīgo preču piegādātājam vai attiecīgo pakalpojumu sniedzējam uzliktās saistības, un, otrkārt, šo tiesību īstenošana ir pakļauta vairākiem nosacījumiem, tostarp tam, lai starp kredīta devēju un piegādātāju būtu ekskluzīvas attiecības.

22 Šis noteikums ir jālasa, ņemot vērā Direktīvas 87/102 divdesmit pirmo apsvērumu, kurā, pamatojoties uz šīs direktīvas 11. pantā ieviesto sistēmu, *expressis verbis* ir noteikts, ka "patērētājam vajadzētu vismaz turpmāk noteiktajos apstākļos attiecībā pret kredīta devēju būt tiesībām, kuras papildina viņa parastās līgumtiesības". Saskaņā ar to pašu apsvērumu "iepriekšminētie apstākļi ir tādi, ka kredīta devējam un preču un pakalpojumu piegādātājam ir iepriekš noslēgts līgums, saskaņā ar ko kredīta devējs izsniedz kredītu šī piegādātāja patērētājiem ar mērķi ļaut iegādāties preces un pakalpojumus no šī piegādātāja".

23 No tā izriet, ka Direktīvas 87/102 11. panta 2. punktā paredzētās tiesības uz tiesiskās aizsardzības līdzekļiem ir papildu aizsardzība, ko šī direktīva patērētājam piedāvā attiecībā pret kredīta devēju papildu tiesībām uz tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kuras patērētājs jau var izmantot, pamatojoties uz jebkurām līgumattiecībām piemērojamām valsts tiesību normām. Tādējādi šajā pantā minētie dažādie nosacījumi var tikt prasīti vienīgi saistībā ar prasībām, kuras ir celtas, lai saņemtu šo papildu aizsardzību.

24 Turpinājumā jānorāda, ka šāda Direktīvas 87/102 11. panta interpretācija atbilst ar šo direktīvu īstenotajai saskaņošanai. Saskaņā ar minētās direktīvas divdesmit piekto apsvērumu dalībvalstīm jāpatur vai jāpieņem stingrāki pasākumi, lai aizsargātu patērētāju, un līdz ar to jāparedz minimālu saskaņošanu patēriņa kredīta jomā. Tādējādi dalībvalstu ziņā ir ieviest patērētājiem labvēlīgāku tiesisko regulējumu.

25 Direktīvas 87/102 11. panta 2. punkta kontekstā Tiesa ir lēmusi, ka šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt minimālo patērētāju aizsardzības noteikumu patēriņa kredīta jomā ievērošanu (2007. gada 4. oktobra spriedums lietā C-429/05 *Rampion* un *Godard*, Krājums, I-8017. lpp., 47. punkts).

26 Šo interpretāciju apstiprina arī minētās direktīvas 14. panta 1. punkts, kurā noteikts, ka dalībvalstis nodrošina, ka kredītlīgumi neparedz atkāpes no dalībvalstu tiesību aktu noteikumiem, ar ko ievieš vai kas atbilst šai direktīvai, tādējādi kaitējot patērētājam (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Rampion* un *Godard*, 48. punkts).

27 Turklāt patērētājs nekādi nevar ietekmēt piegādātāja un kredīta devēja attiecības, kā rezultātā patērētājam ir jāpiekrīt līguma nosacījumiem, par kuriem vienojušies šie divi uzņēmēji.

28 Papildus kredīta devēji patērētājiem bieži iesniedz iepriekš sagatavotas veidlapas kredītlīguma noslēgšanai. Līdz ar to patērētājam, kas ir visvājākā līgumslēdzēja puse, parasti nav iespējas veikt tekstā kādus grozījumus.

29 Tādējādi tas, ka patērētāja tiesības uz tiesiskās aizsardzības līdzekļiem attiecībā pret kredīta devēju ir pakļautas nosacījumam, ka starp šo kredīta aizdevēju un piegādātāju ir ekskluzīvas attiecības, pārkāpj Direktīvas 87/102 mērķi, kas vispirms ir aizsargāt patērētāju kā visvājāko līgumslēdzēja pusi.

30 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka tādā situācijā, kādu ir aprakstījusi iesniedzējtiesa savā lēmumā par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kad līgumtiesiskajām attiecībām piemērojamajā valsts tiesiskajā regulējumā patērētājam ir paredzēta iespēja vērsties pret kredīta devēju nolūkā izbeigt kredītlīgumu un atgūt jau samaksātās summas, Direktīvā 87/102 nav prasīts, lai šādas tiesības tiktu pakļautas attiecīgajam ekskluzivitātes nosacījumam. Savukārt šāda nosacījuma izpilde var tikt prasīta, lai varētu izmantot citas valsts tiesību normās līgumtiesisko attiecību jomā

neparedzētas tiesības, kā, piemēram, tiesības uz tādu zaudējumu atlīdzināšanu, kas nodarīti, piegādātājam nepiegādājot preces vai pakalpojumu sniedzējam nesniedzot pakalpojumus.

31 Tādējādi uz uzdoto jautājumu ir jāatbild šādi: Direktīvas 87/102 11. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā situācijā, kāda ir pamata lietā, tāda līguma esamība starp kredīta devēju un piegādātāju, pamatojoties uz kuru kredītu šī piegādātāja klientiem piešķir tikai un vienīgi šis kredīta devējs, nav obligāts nosacījums, lai šiem klientiem rastos tiesības vērsties pret minēto kredīta devēju piegādātāja pienākumu neizpildes gadījumā, lai izbeigtu kredītlīgumu un pēc tam atgūtu kredītiestādei jau samaksātās summas.

Par tiesāšanās izdevumiem

32 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Padomes 1986. gada 22. decembra Direktīvas 87/102/EEK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz patēriņa kredītu 11. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā situācijā, kāda ir pamata lietā,

tāda līguma esamība starp kredīta devēju un piegādātāju, pamatojoties uz kuru kredītu šī piegādātāja klientiem piešķir tikai un vienīgi šis kredīta devējs, nav obligāts nosacījums, lai šiem klientiem rastos tiesības vērsties pret minēto kredīta devēju piegādātāja pienākumu neizpildes gadījumā, lai izbeigtu kredītlīgumu un pēc tam atgūtu kredītiestādei jau samaksātās summas.

[Paraksti]